

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์   ความสามารถในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาล
มหาวิทยาลัยและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้เขียน   นางสาววารุณี ตั้งสถาเจริญพร

ปริญญา   พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลอาชีวอนามัย)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร. ธาณี   แก้วธรรมานุกูล อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัจฉราพร ศรีบุญญาพรธม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

ความสามารถในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพมีความสำคัญต่อคุณภาพการปฏิบัติการพยาบาล การวิจัยเชิงพรรณนาหาความสัมพันธ์ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งจำนวน 406 ราย คัดเลือกโดยการสุ่ม รวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2553 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2554 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 2 ชุด 1) แบบสอบถามดัชนีชี้วัดความสามารถในการทำงาน (work ability index [WAI]) ตามแนวคิดของอิลมาริเนน (Tuomi, Ilmarinen, Jahkola, Katajarinne, & Tulkki, 1998) ที่แปลโดย อรวรรณ แก้วบุญชู และเกรียงไกร ประการแก้ว (2541) และ 2) แบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการทำงาน ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ปัจจัยด้านทรัพยากรบุคคล ด้านการทำงาน และด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก โดยแบบสอบถามส่วนที่ 1 และ 3 ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และส่วนที่ 2 ใช้แบบสอบถามการสำรวจสภาพการทำงานของคนไทยที่ดัดแปลงจากแบบสอบถามเนื้อหาในการทำงาน (Job content questionnaire [JCQ]) ตามแนวคิดของคาราสก โดย พิษญา พรรคทองสุข และ นวลตา อากาศพิกุล (Phakthongsuk & Apakupakul, 2008) แบบสอบถามทั้ง 2 ชุด มีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ 0.99 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคในระดับที่ยอมรับได้ (0.81-0.91) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบเชิงชั้น

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 53.80 และร้อยละ 18.30 มีความสามารถในการทำงานอยู่ในระดับดี และดีมาก ตามลำดับ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำงาน ได้แก่ ปัจจัยด้านทรัพยากรบุคคล ปัจจัยด้านการทำงาน และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก โดยปัจจัยด้านทรัพยากรบุคคลที่ส่งผลให้ความสามารถในการทำงานไม่ดี ได้แก่ อายุ 41 ปีขึ้นไป ($OR_{adj} = 7.50$, 95% CI= 1.10-51.13 , $p < .05$) ภาวะสุขภาพไม่ดี ($OR_{adj} = 14.27$, 95% CI= 1.99-102.24, $p < .01$) ความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกายไม่ดี ($OR_{adj} = 4.53$, 95% CI= 1.68-12.53, $p < .01$) มีประวัติเคยสูบบุหรี่ ($OR_{adj} = 25.97$, 95% CI= 1.01-665.37, $p < .05$) ประสบการณ์การทำงานในวิชาชีพการพยาบาล < 1 ปี ($OR_{adj} = 40.88$, 95% CI= 2.57-651.06, $p < .01$) ความพึงพอใจในการทำงานต่ำ ($OR_{adj} = 40.63$, 95% CI= 4.68-352.94, $p < .01$) สำหรับปัจจัยด้านการทำงานที่ส่งผลให้ความสามารถในการทำงานไม่ดี ได้แก่ ข้อเรียกร้องจากงานด้านกายภาพสูง ($OR_{adj} = 4.52$, 95% CI= 1.01-20.24, $p < .05$) และการควบคุมกำกับงานต่ำ ($OR_{adj} = 11.02$, 95% CI= 1.98-61.28, $p < .01$) ส่วนปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลให้ความสามารถในการทำงานไม่ดี ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างครอบครัวกับงานในระดับสูง ($OR_{adj} = 15.38$, 95% CI= 1.87-126.24, $p < .01$)

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าพยาบาลวิชาชีพอนามัยรวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มพูนความสามารถในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โดยเฉพาะการจัดโปรแกรมการสร้างเสริมสุขภาพ การเพิ่มความพึงพอใจในการทำงาน การบริหารจัดการข้อเรียกร้องจากงานให้เหมาะสมกับบุคลากร การเพิ่มการควบคุมกำกับงาน และการลดความขัดแย้งระหว่างครอบครัวกับงาน เพื่อคงไว้และเพิ่มพูนความสามารถในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ อันจะนำไปสู่คุณภาพของการปฏิบัติการพยาบาล และคุณภาพชีวิตทั้งในปัจจุบันและตลอดชีวิตการทำงาน of พยาบาลวิชาชีพ

Thesis Title Work Ability Among Professional Nurses in a University Hospital and Related Factors

Author Miss Warunee Tangsathajaroenporn

Degree Master of Nursing Science (Occupational Health Nursing)

Thesis Advisory Committee

Lecturer Dr. Thanee	Kaewthummanukul	Advisor
Assistant Professor Dr. Acharaporn	Sripusanapan	Co-advisor

ABSTRACT

Work ability among professional nurses is important for the quality of nursing practice. The main purpose of this descriptive correlational study was to examine work ability among professional nurses in a university hospital and the related factors. The 406 professional nurses working in a university hospital were randomly selected for the study samples. Data collection was conducted during December, 2010 to January, 2011. The research instruments consisted of :1) the questionnaire of Work Ability Index (Tuomi, Ilmarinen, Jahkola, Katajarinne, & Tulkki, 1998) which was translated by Kaewbooncho and Prahkarnkao (1998) and 2) the questionnaire of factors related to work ability which comprised human resource, work and external environment factors. The first and third parts of the factor questionnaire were developed by the researcher based on literature review while the second part was the Thai version of the Job Content Questionnaire (TJCQ) which was modified from Karasek's concept by Phakthongsuk, and Apakupakul (2008). Both questionnaires had content validity index of 0.99. The Cronbach's alpha coefficient of both questionnaires were at an acceptable level (0.81-0.91). Data were analyzed using descriptive statistics and hierarchical logistic regression analysis.

The results demonstrated that 53.80% and 18.30% of professional nurses had work ability at a good and very good level, respectively. Factors related to work ability included human resource factors, work factors, and external environmental factors. The human resource factors affecting poor work ability were age ≥ 41 years ($OR_{adj} = 7.50$, 95% CI = 1.10-51.13, $p < .05$), poor health status ($OR_{adj} = 14.27$, 95% CI = 1.99-102.24, $p < .01$), poor functional capacity ($OR_{adj} = 4.53$, 95% CI = 1.68-12.53, $p < .01$), smoking history ($OR_{adj} = 25.97$, 95% CI = 1.01-665.37, $p < .05$), work experience in nursing profession < 1 year ($OR_{adj} = 40.88$, 95% CI = 2.57-651.06, $p < .01$) and low job satisfaction ($OR_{adj} = 40.63$, 95% CI = 4.68-352.94, $p < .01$). The work factors affecting poor work ability were high physical demands ($OR_{adj} = 4.52$, 95% CI = 1.01-20.24, $p < .05$) and low job control ($OR_{adj} = 11.02$, 95% CI = 1.98-61.28, $p < .01$). The external environmental factor affecting poor work ability was family - work conflict at a high level ($OR_{adj} = 15.38$, 95% CI = 1.87-126.24, $p < .05$).

The results of the study indicate that occupational health nurses and other related personnel should recognize the importance of enhancing work ability among professional nurses, particularly providing programs for health promotion, job satisfaction enhancement, appropriate job demand management, increased job control and reduction of family - work conflict. This is anticipated to maintain and enhance work ability among professional nurses which will result in their quality of nursing practice as well as quality of life either at present or in the future.